

SAMSØS NYE KLIMAHANDLINGER

Samsø Kommunalbestyrelse har behandlet en spritny klimahandlingsplan, som skal være grundlaget for en dialog med borgere, erhverv og organisationer på Samsø. Handlingsplanen viser, at vi har tre store udfordringer: udslip fra transport, landbrug og tilpasninger fordi klimaet allerede ændres. Klimahandlingsplanen er en åben invitation til at alle kan være med til at tage ansvaret for de næste forandringer, som vi laver på Samsø – sammen.

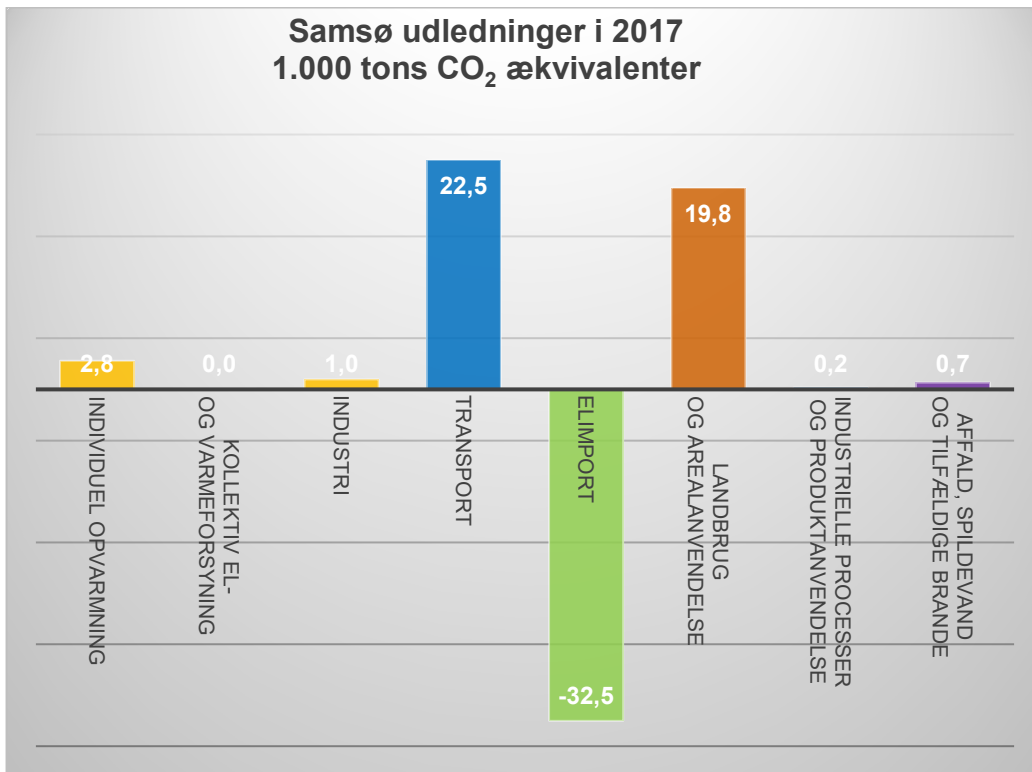
Vi har på Samsø længe sagt, at Samsø er en Vedvarende Energi Ø og CO₂ neutral. Klimahandlingsplanen inkluderer som noget nyt landbrug, spildevand og affald - og det nuancerer fortællingen. Den er udviklet i et projekt fra Realdania og Concito, som Samsø Kommune har deltaget i, og mange tal baseres bl.a. på et nyt værktøj udviklet i et parallelt projekt sammen med Energiakademiet, Planenergi og en række universiteter.

Vi har længe eksporteret vores overskud af vedvarende energi (VE) til at erstatte 'sort' el fra olie og kul i det danske el-net. VE-strøm fra Samsø kunne kompensere for færgerne, biler og lastbilers CO₂ udledning. Alle har nu "kopieret" Samsø, så der i dag bliver produceret rigtig meget grøn vedvarende elektricitet til det danske el-net. Derfor er der mindre 'sort' el at erstatte – og i 2028 forventes al strøm i det danske el-net at være grønt. Strategien med at kompensere for udslip fra transport ved at sælge grøn el virker mindre og mindre i fremtiden.

Balancen forværres

Klimahandlingsplanen viser tydeligt, at Samsø ikke længere er CO₂-neutral, når nu også landbrug medregnes. Spildevand, affald, industri og kollektiv trafik betyder meget lidt i det store billede. Vi har nu fået mulighed for at indregne metan (en 25 x værre klimagas end CO₂) og lattergas fra planteproduktion (298 x værre end CO₂) med – så det nye regnskab er anderledes. Vi omregner alt til CO₂ ækvivalenter i handlingsplanen, så vi har en fælles målestok og et fælles grundlag til at diskutere og prioritere, hvad vi kan gøre.

Og klimagasbalancen for Samsø bliver værre endnu indtil 2028, hvis ikke vi gør noget aktivt – sammen.

Figur 1. Samsø CO₂-udledninger (i tusind tons) i 2017 opgjort på sektorer. Netto-bidraget er ca. 14 tusind tons, eller 3,8 tons /indbygger. I vores regnskab indgår lokale data fra færgernes energiforbrug, og ikke de landsdækkende gennemsnit.

Men der er håb i handlingsplanen. Vi kan gøre noget – meget endda. Den største effekt vi kan opnå på kort sigt, er ved at udfase fossile brændsler som diesel og benzin i transportsektoren (færger, lastbiler, traktorer, bilerne).

CO₂-udslippet fra landbruget i form af metan og lattergas er en stor udfordring. Afgrøden binder meget CO₂ når den vokser, men det frigives igen når afgrøden spises, så det regnes for CO₂ neutralt med denne metode.

Vi producerer fødevarer til resten af landet, men udslippet af metan og lattergas fra produktionen er lokalt – og med i regnskabet. Det hænger sammen med metoden bag klimahandlingsplanen. Vi regner ud hvilke udledninger, der er fra produktionen – ikke fra forbruget. Selvom det jo er forbrugeren, der spiser den mad, Samsø producerer.

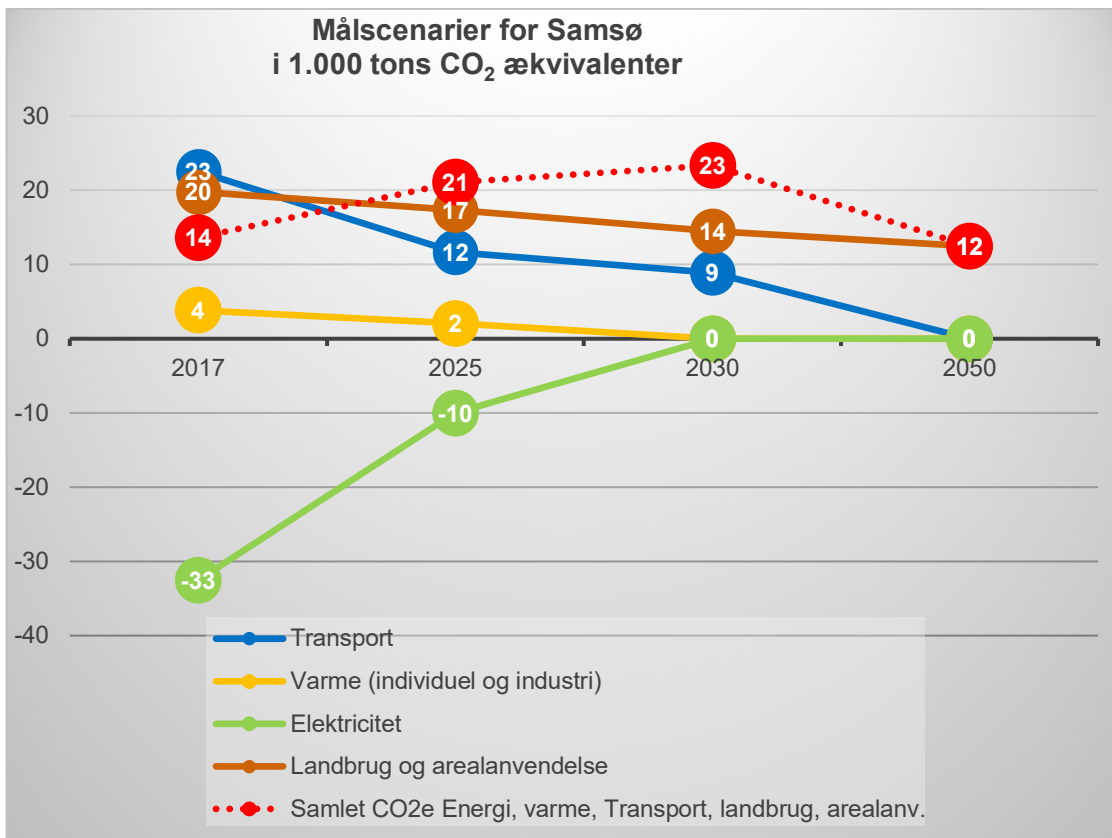
Så både forbrugeren og landmanden har her en fælles udfordring: hvordan kan udslippet fra fødevarer blive mindre?

Vi kan gøre noget - sammen

Klimahandlingsplanen skitserer en række ting, der kan gøres. Men hvem gør hvad? Og hvornår – og er det overhovedet de rigtige handlinger? I løbet af det næste halve år mødes vi på Samsø – politikere, borgere, erhverv og foreninger. Vi skal blive enige om, hvad vi prioriterer i fællesskab, og hvordan vi kommer videre. Vi kommer ikke i mål uden en fælles indsats.

Et biogasanlæg på Samsø er klart den vigtigste enkelthandling for Samsø. Vi kan med et biogasanlæg, der producerer brændstof til færgerne med et slag halvere transportens udledninger – og så virker det også på landbrugets udledninger ved at mindske metan-udslip fra stalden.

Vi skal også udskifte de sidste oliefyr og gasbrændere på øen til VE-varmepumper og lokal bæredygtig biomasse.

Figur 2 Samsøs klimagasudledninger fra 2017 (inklusive udledning fra tre færger og med fuldt 'fradrag' for VE eksport) med scenarier for 2025, 2030 og 2050 med en lang række tiltag. Rød kurve viser det samlede udslip. Grøn kurve viser aftagende effekt af VE-eksport.

Landbruget som det nyeste klimaindsatsområde, er også det sværeste. Biogas reducerer husdyrenes udslip i stalden. Men dyrkning af afgrøder som kartofler, løg og korn giver også en stor udledning af klimagasser i form af lattergas fra omsætning af kvælstofgødning. Der skal tænkes nyt og skabes samarbejder om nye dyrkningsmetoder og omlægning af marginale jorde. Men vi kan ikke undvære landbruget. Eller færgerne for den sags skyld.

Selv hvis vi omstiller Samsø på rekordtid (som vi gjorde med Vedvarende Energi Ø) vil resten af verden udlede klimagasser – og vi ser allerede i dag klimaforandringer. Våde vintre og tørre somre påvirker allerede nu vores lokalsamfund. Og på et tidspunkt må vi også se i øjnene, at vi som ø er omgivet af havet – som forventes at stige.

Klimahandlingsplanen peger på en række indsatsområder som vandlagring, håndtering af regnvand og kystsikring – noget vi kommer til at arbejde meget mere med.

Samsøs udfordringer afspejler Danmarks udfordringer. Klimahandlingsplanen viser nogle veje til hvad vi selv kan gøre noget ved – og vi kan håbe, at nogle af de samme instrumenter kommer i regeringens klimahandlingsplan, der er kommet efter sommeren 2020.

Du kan finde klimahandlingsplanen her ([link](#)).